

Cognitieve revalidatie natuurlijk ook in de chronische fase

- Dé revalidatiefase bestaat niet -

► Deze week kreeg ik een 52-jarige patiënt, 9 maanden na de beroerte, op mijn poli verwezen met de vraag of 'revalidatie nog zinvol zou zijn'. De beroerte was aanvankelijk niet herkend en het woordje 'nog' sloeg op 9 maanden na het ontstaan. Dit woordje 'nog' in combinatie met de term 'revalidatie' hoor ik helaas vaker.

Deze week kreeg ik een 52-jarige patiënt, 9 maanden na de beroerte, op mijn poli verwezen met de vraag of 'revalidatie nog zinvol zou zijn'. De beroerte was aanvankelijk niet herkend en het woordje 'nog' sloeg op 9 maanden na het ontstaan. Dit woordje 'nog' in combinatie met de term 'revalidatie' hoor ik helaas vaker. "Revalideren" kan in alle fases; in de acute fase, in de herstelfase en in de chronische fase. Revalideren is dus niet aan een fase gebonden. Laten we daarom de zogenaamde 'revalidatie fase' verbannen uit ons zorg-vocabulaire. Het zorgt alleen maar voor verwarring en misvatting. Door dit woord lijkt het namelijk alsof revalideren gebonden is aan een bepaalde fase, en dat is het dus niet! Revalideren gaat over het weer oppakken van de voor jou belangrijke activiteiten, zoals terugkeer naar werk, sociale rollen, etc. Helaas denken veel zorgverleners en patiënten nog steeds aan iets fysieks als je het over revalideren hebt. Het werkwoord revalideren heeft ook iets actiefs in zich: herleren. En leren wordt geassocieerd met oefenen, fysiek oefenen. Maar bij revalideren na hersenletsel gaat het ook om aanpassen, anders doen, rekening houden met,

compenseren. Vooral als je het hebt over de onzichtbare problemen. Het gaat dan om nieuw gedrag 'te leren' zoals het maken van een planning om minder last te hebben van vermoeidheid of het gebruiken van een agenda om geheugenstoornissen te compenseren. En daar kun je vroeg mee starten, maar ook als je vastloopt, of als er iets om je heen verandert waardoor je het toch niet redt. Revalideren kan dus ook na een jaar of na jaren. Een 35-jarige moeder, met twee kinderen op de lagere school, werd 18 jaar na een grote hersenoperatie met bestraling verwezen. Ze had aanvankelijk haar matig functioneren gegooid op de 'narcose' en had nooit willen toegeven dat er met haar 'iets' aan de hand zou zijn. Ze was er nu aan toe om het 'iets' te benoemen als hersenletsel. Wat was ze blij met de tips en de uitleg. Ook een man van 40 jaar meldde zich meer dan een jaar na zijn val van het dak. Hem had ik al twee keer eerder gezien op verzoek van zijn vrouw. Zij vond hem veranderd en wilde graag handvatten hoe ze haar gezin moest runnen. Mijnheer had geen begeleiding nodig, het zou echt wel weer goed komen, gewoon hard werken. Nu meldde hij zich dan toch met ernstige vermoeidheid en

Anne Visser-Meily

Hoogleraar en revalidatiearts
UMC Utrecht

prikkelbaarheid. Sommigen moeten eerst vastlopen om hulp te accepteren. Het is aan hulpverleners om altijd die deur open te houden en klachten te herkennen. 'Dé revalidatie fase' begint voor iedereen op een ander moment. De chronische fase kent dus ook behandelmogelijkheden door een revalidatieteam. Daar moet tijd en budget voor worden vrijgemaakt. Mission impossible? Ik hoop het niet!

Aandacht voor de chronische fase na CVA. Willmes, de Boer-Fleisher, Schepers, van de Port, Visser-Meily. *Tijdschrift voor Praktijkondersteuning juni 2012, 72-76*

Ook de chronische fase kent behandelmogelijkheden. Visser-Meily, Heugten, Schepers, vd Bos, *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde. 2007. 50; 2753-7*